

Toespraak Birgit Donker (directeur Mondriaan Fonds) bij de uitreiking van de Prix de Rome Beeldende Kunst 2017, op 15 december 2017 in de Kunsthal Rotterdam.

Geachte genodigden,

Van harte welkom op de uitreiking van de Prix de Rome 2017, dé prijs voor beeldend kunstenaars onder de veertig jaar. Met name een warm welkom voor minister Ingrid van Engelshoven, die straks uit het juryrapport zal lezen en de Prix de Rome zal uitreiken. De hoofdprijs van de Prix, dat wil zeggen: een geldprijs, een werkperiode in Rome én eeuwige roem.

De Prix de Rome is een eerbiedwaardige prijs met een traditie die teruggaat tot 1808. Destijds waren er meerdere landen in Europa die deze kunstprijs rijk waren. Inmiddels is Nederland het enige land dat de Prix nog koestert. Wat maar wil zeggen dat er hier, anders dan we soms denken, nog altijd een warm plekje in het hart is voor beeldende kunst. Sinds 2012 is het Mondriaan Fonds verantwoordelijk voor de Prix de Rome. Het fonds organiseert en bekostigt deze prijs namens het ministerie, en dat doen we graag, want het is waardevol erfgoed én het biedt ruimte voor ontwikkeling.

De Prix werkt met twee rondes. In een eerste ronde dit voorjaar had de selectie plaats van de vier genomineerden. Iedere kunstenaar uit Nederland mocht zich hiervoor opgeven of kon door iemand anders worden voorgedragen. We maakten ook gebruik van daarvoor aangestelde scouts, die ik hierbij van harte wil bedanken. Dat resulteerde in een lijst van liefst 111 kunstenaars waaruit de jury er vier mocht kiezen. Zij deed dit op basis van criteria als zeggingskracht, originaliteit en potentie voor verdere ontwikkeling.

De jury van de Prix bestaat traditiegetrouw uit kenners van beeldende kunst uit binnen- en buitenland. Dit keer waren dat: Ferran Barenblit (directeur MACBA, Barcelona), Mariette Dölle (directeur Museum Kranenburgh, Bergen), Folkert de Jong (beeldend kunstenaar), Petra Noordkamp (beeldend kunstenaar) en Francesco Stocchi (curator Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam). Ik mocht de jurybijeenkomsten voorzitten en kan u verzekeren dat ze deze verantwoordelijke taak zeer consciëntieus en vol overgave hebben vervuld. Grote dank daarvoor.

De jury koos vol overtuiging voor vier kunstenaars die allen reflecteren op de tijd waarin we leven. Ik noem ze graag: Melanie Bonajo, Rana Hamadeh, Saskia Noor van Imhoff en Katarina Zdjelar. Vast en zeker krijgen we vandaag nog vaker de kans, maar ik wil u toch graag een luid applaus vragen.

Deze vier kandidaten kregen vervolgens een werkperiode en een werkbudget waarmee ze nieuw werk hebben gemaakt. Het resultaat dat hier is te zien vormt een hecht maar divers parcours. Het loopt uiteen van intimiderend tot ontwapenend. Van poëtisch tot intellectueel.

De speciaal hiervoor gebouwde architectuur is ontworpen door Donna van Milligen Bielke, winnaar van de Prix Architectuur 2014. Wij zijn verheugd dat zij in opdracht van het Mondriaan Fonds deze architectuur heeft kunnen bouwen in de gastvrije Kunsthal, waar het

publiek nu de kans krijgt van de ene in de andere wereld te stappen, die van de vier genomineerden.

Prix Architectuur en Prix Beeldende Kunst, geven hier samen gestalte aan de missie van het Mondriaan Fonds: het stimuleren van erfgoed en beeldende kunst.

In de afgelopen periode ben ik van alle vier kunstenaars nog meer onder de indruk geraakt. Zoals de tentoonstelling laat zien hebben zij hun presentatie met weloverwogen toewijding aangepakt. Ze hebben gewerkt met hart en ziel, maar ook met uiterste precisie. Deze inzet én de resultaten ervan geven een groot vertrouwen in de toekomst van beeldende kunst in Nederland. Waarmee bepaald niet is gezegd dat deze kunst zich tot de grenzen van Nederland beperkt. Hun werk verhoudt zich inhoudelijk en in de technische uitvoering tot het hoogste internationale niveau. Met thema's die wereldwijd ter zake doen. In het juryrapport wordt daar straks inhoudelijk nader op ingegaan.

Natuurlijk, iedereen wil vandaag winnaar worden. Tegelijk zijn jullie alle vier al winnaar. Deze prijs is immers ook een investering in nieuw werk; in die werkperiode van vijf maanden, in een expositie, en een publicatie met introducties en essays. Het resulteerde al in recensies waarin nu eens de een en dan weer de ander tot favoriet werd bestempeld. Dit alles betekent een bevestiging én een impuls voor jullie kunstenaarspraktijk. Het Mondriaan Fonds hoopt van harte dat het daarmee voor jullie alle vier de vrijhaven van verbeelding verder heeft versterkt.

Kunst is geen wedstrijd en toch is er soms een winnaar. In 1968 is de Prix de Rome omwille van ieders gelijkheid in Frankrijk afgeschaft. Dat we de prijs hier nog kunnen vieren heeft als groot voordeel dat kunst daarmee de hoogte ingestoken wordt.

Een eerste jury heeft al gesproken, de kinderjury van de IMC Weekendschool. Bij de opening twee weken geleden wisten de tien- tot veertienjarigen het werk van Katarina Zdjelar eloquent te duiden. Het eerste woord dat ze gebruikten voor haar werk was 'liberaal'. Een kwalificatie die in de zaal voor verwondering en bewondering zorgde. Vervolgens lichtten ze het toe als 'superruimdenkend werk'.

De kinderjury verwoordde zo wat de IMC Weekendschool wil laten zien, namelijk dat je gepassioneerd over het leven kunt zijn. Dat kunst hetgeen is wat het leven de moeite waard maakt. Hier was heel duidelijk een vonk overgeslagen. En is bewezen dat kunst wel degelijk toegankelijk is voor wie zijn ogen open doet.

Nadat ze aldus de winnaar hadden uitgeroepen en hun keuze hadden toegelicht konden de tieners niet nalaten te bevestigen dat ze gezien hadden dat 'alle kunstenaars heel erg hun best hadden gedaan.' En zo is het. Daar kan ik mij alleen maar bij aansluiten. En meer dan dat. Ze hebben het beste in zichzelf naar boven gehaald.

Katarina, Rana, Saskia en Melanie. Ik wil jullie alle vier heel hartelijk bedanken voor jullie brilje, jullie talent en jullie inzet en vraag daarvoor nu (opnieuw) een groot applaus....

U moet nog even in spanning zitten. Voordat minister Ingrid van Engelshoven de winnaar van de Prix de Rome 2017 bekend maakt, kunt u nu kijken naar korte filmportretten van de vier genomineerden, waarin de scouts aan het woord komen die hen voordroegen.